

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****MURAT YILMAZ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2020/14753

Karar Tarihi : 24/6/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Yılmaz AKÇİL

Raportör : Zehra GAYRETLİ

Başvurucu : Murat YILMAZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları mahkûmiyet kararında belirleyici ölçüde delil olarak kullanılan tanığın duruşmada sorgulanamaması nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 1994 doğumlu olan başvuru, 17/8/2012 tarihinde İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığınca düzenlenen 2012 yılı polis akademisine giriş sınavını 100 puan üzerinden 87 puan alarak kazanmış ve 22/8/2012 tarihinde Güvenlik Bilimleri Fakültesine (Fakülte) kayıt yaptırmıştır. 4/4/2015 tarihinde çeşitli kanunlarda yapılan değişiklik kapsamında Fakültenin faaliyetine son verilmesi nedeniyle başvurunun Fakülteden ilişkisi kesilmiştir.

3. Polis akademisine giriş sınavı sorularının Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) mensup kişilerce sınavdan önce elde edilerek aynı yapılanmaya mensup kişilere verildiğine ilişkin bazı ihbarlar üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) sınava girdiği tespit edilen öğrenciler hakkında soruşturma başlatmıştır.

4. Soruşturma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Başkanlığı ve MEB Talim ve Terbiye Kurulu tarafından değerlendirme raporları hazırlanmıştır. Bu raporlara ek olarak bilirkişi raporu alınmıştır. Bahsi geçen raporlarda polis akademisine giriş sınavında manipülasyon yapıldığı ve bazı öğrencilerin sınavda elde ettiği başarıda kendi performanslarının dışında başka faktörlerin etkisi olduğuna dair kuvvetli şüphe bulunduğu yönünde tespate yer verilmiştir. Diğer taraftan başvurunun kullandığı cep telefonuna ait HTS kayıtları doğrultusunda düzenlenen ve başvurunun aynı sınava girmiş olan kişilerle sınav öncesinde ve sonrasında irtibat hâlinde olduğunu gösteren analiz raporu da dosyaya gönderilmiştir.

5. Başsavcılık tarafından yürütölen soruştırma sonucunda başvurucu hakkında 9/4/2018 tarihli iddianamenin kabulüyle kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık, resmî belgede sahtecilik ve silahlı terör örgütü üyeliği suçlarından kamu davası açılmıştır. İddianamede; polis akademisine giriş sınavı sorularının ve cevaplarının FETÖ/PDY'ye mensup kişilerce sınavdan önce elde edilerek başvurucuya verildiği, başvurucunun resmî belge niteliğindeki cevap kâğıdına, önceden öğrendiği işaretlemeleri yapmak suretiyle sınavı kazandığı ve bu şekilde gerçekte olmayacak bir durumun ortaya çıkmasına neden olduğu iddia edilmiştir.

6. İddianamede, başka bir dosya üzerinden aynı suçlamalar kapsamında hakkında soruştırma yürütölmekte olan C.D.nin başvurucu aleyhine verdiği beyana delil olarak dayanılmıştır. Tanık C.D. soruştırma aşamasında kollukta ve savcılık huzurunda verdiği beyanlarında kendisine ve başvurucuya polis akademisine giriş sınavından önce sınav sorularının ve cevaplarının M.D. isimli kişi aracılığıyla FETÖ/PDY'nin Ankara'daki bir evinde verildiğini, sınav sorularını getiren kişinin *"Kuran'a el koyarak burada olanları kimseye anlatmayacaksınız, ima etmeyeceksiniz."* şeklinde yemin etmeleri yönünde talepte bulunduğunu ifade etmiştir. İddianamede ayrıca yukarıda bahsi geçen değerlendirme raporları ile birikişi raporuna atıf yapılarak başvurucunun polis akademisine giriş sınav sonucuna kendi performansının dışında başka faktörlerin etkisi olduğu yönünde *kuşvetli şüphe* bulunduğunun tespit edildiği belirtilmiştir.

7. Ankara 18. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde görölen kamu davasında 19/4/2018 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip Tutanağı'nda duruşma tarihinde başvurucunun Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla hazır edilmesi için tutuklu bulunduğu Nevşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Ceza İnfaz Kurumu) müzekkere yazılmasına karar verilerek duruşma 3/7/2018 tarihine ertelenmiştir. Tutanaakta ayrıca tanık C.D.nin beyanının alınabilmesi için Nevşehir Ağır Ceza Mahkemesine istinabe yazısı yazılmasına ve dijital inceleme raporunun akıbetinin aştırılmasına karar verilmiştir.

8. Yargılamanın 3/7/2018 tarihli birinci celsesinde SEGBİS bağlantısının kurulamaması nedeniyle duruşmanın 4/7/2018 tarihine ertelenmesine ve başvurucunun anılan tarihte duruşma salonunda hazır edilmesi için tutuklu bulunduğu Ceza İnfaz Kurumuna müzekkere yazılmasına karar verilmiştir.

9. Başvurucu, yargılamanın 4/7/2018 tarihli ikinci celsesine tutuklu bulunduğu Ceza İnfaz Kurumundan SEGBİS aracılığı ile katılmıştır. Bu celsede tanık C.D.nin istinabe mahkemesince alınan beyanı başvurucuya okunarak başvurucunun savunması sorulmuştur. Başvurucu; tanık beyanını kabul etmediğini, tanığın kendisine iftira attığını ileri sürmüştür. Tanık C.D.nin 6/6/2018 tarihinde istinabe mahkemesince alınan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"Ben bahsettiğiniz sanık Murat Yılmaz'ı 2007 yılında Nevşehir'de o zaman cemaat olarak bilinen yapıya ait evde tanıdım, biz ilk zamanlar yatılı olarak kalmıyorduk, daha sonra yatılı olarak kalmaya başladık, bu evde genellikle ders çalışıyorduk ancak zaman zaman F. Gülen'in kitaplarından okuduğumuz, kasetlerini izlediğimiz oluyordu, daha sonra aynı liseyi kazandık, lisede okurken daha önceden de bildiğimiz için örgüte ait evde haftada bir ya da iki haftada bir kalıyorduk, 2012 yılında Murat'la birlikte uçak motor gövde bakım mühendisliği bölümünü kazanmıştık, ancak Uzun Salih kod adlı ismini řu an hatırlamadığım şahıs devletin bize ihtiyacı olduğunu, bu nedenle polis olmamız gerektiğini şöyledi, bizi

polislik sınavlarına yönlendirdi, bunun üzerine Murat'la polis akademisi sınavlarına girdik, aynı yıl kazandık, sınava girmek için Ankara iline gittiğimizde konaklamak amacıyla yine bir örgüt evinde kalmıştık, bu eve ismini bilmediğim örgüt içinden büyük bir abi geleceğini [M.D.] isimli bizimle ilgilenen örgüt mensubu kişi söyledi, sonrasında elinde bir çantayla ismini bilmediğim bir kişi geldi, Murat ve bana getirmiş olduğu iki ayrı kitapçığı verdi, öncesinde bu sorulardan hiç bahsetmeyeceğimize, imada dahi bulunmayacağımıza dair yemin ettirdi... örgüt içinde ismini hatırlamadığım birileri bana Cihan kod ismini, Murat Yılmaz'a ise Mert ya da Mehmet kod ismini vermişlerdi, ancak biz bu isimleri hiç kullanmadık."

10. Mahkeme, başvurusunun müdafinin savunma yapmak için süre talep etmesi üzerine talebi kabul ederek duruşmanın 18/10/2018 tarihine ertelenmesine ve başvurusunun anılan tarihte duruşma salonunda hazır edilmesi için Ceza İnfaz Kurumuna müzekkere yazılmasına karar vermiştir.

11. Yargılamanın 18/10/2018 tarihli celsesine başvuru, SEGBİS aracılığı ile katılmıştır. Bu celsede Savcılık makamınca esas hakkındaki mütalaa dosyaya sunulmuştur. Mahkeme, esas hakkındaki mütalaa karşı savunmasını hazırlaması için başvurucuya süre vererek duruşmayı 27/12/2018 tarihine ertelemiştir.

12. Başvuru, celse arasında Mahkemeye 23/11/2018 tarihinde dilekçe göndererek tanık C.D.nin kendisine iftira attığını Mahkeme huzurunda tanığa yönelteceği sorularla ortaya çıkarabileceğini ileri sürerek 27/12/2018 tarihli duruşmada bizzat hazır bulundurulmayı ve tanığı sorgulamayı talep etmiştir.

13. Duruşma Tutanağı'na göre 27/12/2018 tarihli son celsede başvurusunun savunmasının SEGBİS aracılığı ile kayıt altına alındığı ve başvurusunun 23/11/2018 tarihli dilekçesi ile Mahkemeye ilettiği duruşmada hazır bulundurulma ve tanığı sorgulama talepleri hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı anlaşılmıştır. Mahkeme sahtecilik suçunun unsurlarının olayda gerçekleşmediği gerekçesiyle resmî belgede sahtecilik suçundan beraat kararı vermiştir. Silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezasına, kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçundan ise 3 yıl 1 ay 15 gün hapis ve 70.000 TL adli para cezasına hükmetmiştir. Gerekçeli kararda başvurusunun sınav sorularını sınavdan önce temin ettiği yönündeki tanık beyanına ve sınavda elde ettiği başarıda kendi performansı dışında başka faktörlerin bulunduğu yönünde kuvvetli şüphe tespit edildiğine dair bilirkişi raporuna delil olarak dayanmıştır. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Silahlı Terör örgütüne üye olma suçu yönünden;

...

Tanık [C.D.] ifadesinde; sanıkla [başvuru] 2007 yılında Nevşehir'de bulunan örgüte ait eve gidip geldiği dönemden tanıdığını, bu evlerde zaman zaman Fetullah Gülen kitapları okuyup videoları izlediklerini, [M.D.] ile 2012 yılında Ankara ilinde yapılan Polis Akademisi sınavlarından önce konuştuğunu ve onun isteği ile sınavdan 3-4 gün önce sanık Murat Yılmaz ile birlikte Ankara iline geldiğini, ... gösterdiği adresini bilmediği bir evde kaldığını, bu sınavdan bir gün önce [M.D.nin] yanında bir şahıs ile bu eve geldiğini, [M.D.nin] yanında gelen ve kendilerine soruları veren şahsın; 25-30 yaşlarında 175-180 CM boylarında, esmer tenli, şivesi düzgün birisi olduğunu, gelen şahsın isminden hiç bahsedilmediğini, şahsı tanımadığını, gelen şahsın sanığa ve kendisine hitaben; yanında getirmiş olduğu Kuran'a el koyarak burada olanları kimseye anlatmayacaksınız, ima

etmeyeceksiniz diyerek yemin ettirdiğini, Yeminden sonra A4 kağıtlarından oluşan test soruları olan kağıtların kendilerine verildiğini, bu sorulara bir saat dikkatli bakmalarının söylendiğini, bir saat kadar bu sorulara çalıştıklarını, Bir saat sonra kendilerine verilen kağıtların tekrar alınıp götürüldüğünü, Sınava girdiklerinde kendilerine getirilen soruların % 80-90 civarı çıktığını ve bu şekilde tanık Murat Yılmaz'ın da 2012 yılı polis akademisi sınav sorularını alan kişilerden olduğunu beyan etmiştir.

Sanığın evinde yapılan aramada fetö/pdy silahlı terör örgütü ile iltisaklı yayınlar olan Serhat dershaneleri ve zaman gazetesi ibareli soru kitapçıkları, yazılı belge ve sızıntı dergisi ele geçirildiği görülmüştür.

HTS analiz raporları incelendiğinde; sanığın tanık [C.D.] ile Polis akademisi müracaatlarının başladığı ve yazılı sınav öncesi arasındaki tarihlerde ortak irtibatlarının olduğu, sınav sorularının verildiği tarih olarak değerlendirilen 10/08/2012-15/02/2012 arasında telefonlarının aynı bazdan sinyal verdiği anlaşılmıştır.

...

Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden;

...

Sanığın hukuka aykırı şekilde sınav sorularını temin ederek ve sınavda gerçek olmayan bir başarı performansı göstererek emniyet teşkilatında amir yetiştiren polis akademisini kazandığı göz önüne alındığında kamu kuruluşları zararına dolandırıcılık suçunun oluştuğu hususunda bir şüphe yoktur."

14. Başvurucu 31/12/2018 tarihli dilekçesiyle diğerlerinin yanı sıra iftira niteliğindeki tanık beyanının delil olarak değerlendirildiğini ve tanıkla ilgili taleplerinin reddedildiğini belirterek kararın bozulmasını talep etmiştir.

15. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) 4. Ceza Dairesince (Daire) başvurunun istinaf talebi kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçu yönünden kesin, silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden ise temyiz kanun yolu açık olmak üzere 26/3/2020 tarihinde esastan reddedilmiştir.

16. Kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçu yönünden nihai nitelikteki istinaf talebinin esastan reddine ilişkin karar 20/4/2020 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

17. Başvuru 20/5/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, tanık sorgulama ve duruşmada hazır bulunma hakları dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan şikâyetlerin ise kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

18. Bireysel başvurudan sonra devam ettiği anlaşılan yargılamada başvuru 4/5/2020 tarihinde temyiz talebinde bulunmuştur. Yargıtay 16. Ceza Dairesi kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüne ilişkin temyiz talebinin Daire kararının kesin nitelikte olduğu gerekçesiyle reddine, silahlı terör örgütü üyeliği suçundan kurulan mahkûmiyet hükmünün ise düzeltilerek onanmasına 2/2/2021 tarihinde karar vermiştir. Başvurucu, anılan karara karşı bireysel başvuruda bulunmuştur.

2021/42453 sayılı dosyaya kaydedilerek yapılan inceleme sonucunda başvurunun süre aşımı nedeniyle idari yönden reddine 2/6/2021 tarihinde karar verilmiştir. Başvurucu, idari ret kararına itiraz etmiş; itiraz incelemesi sonucunda itirazın kesin olarak reddine 27/6/2024 tarihinde karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

19. Başvurucu, gerekçeli kararda beyanlarına yer verilen tanuğın huzurda dinlenilmesi için Mahkemenin herhangi bir girişimde bulunmaduğını, kendisine tanıklara soru sorma imkânı tanınmaduğını, bu suretle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş; ihlalin tespiti ile tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, tanık C.D.nin beyanlarının duruşmada başvurucuya okunarak tanık beyanlarına karşı kendisinin ve m daffinin diyeceklerinin sorulduğu, savunmalarını yapmalarının sağlanduğı ifade edilmiştir. Ayrıca Mahkemenin söz konusu tanık beyanları dışında gerekçeli kararda yer verdiği değerlendirmelerle başvurucu hakkında mahkûmiyet hükmü kurduduğu vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmaduğı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmaduğı anlaşılan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

22. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında *tanık* kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve *tanık sorgulama* hakka ile ilgili ilkeleri belirlemiştir (*Atila Oğuz Boyalı* [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014; *Selçuk Demir* [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015; *AZ. M.* [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015; *Baran Karadağ* [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015; *Orhan Güleryüz* [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021). Buna göre bir ceza yargılamasında sanuğın aleyhine olan tanıkları sorguya çekme veya  ektirme hakkı vardır. Hakkında gerçekleştirilen ceza yargılaması sürecinde sanuğın tanıklara soru y neltebilmesi, onlarla y zleşebilmesi ve tanıkların beyanlarının doğruluğuunu sınaama imkânına sahip olması adil bir yargılamanın yapılabilmesi bakımından gereklidir (*AZ. M.*, ř 55). Diğer yandan bir mahkûmiyet -tek veya belirleyici ölçüde- sanuğın soruşturma veya kovuşturma evresinde sorgulama ya da sorgulatma imkânı bulamaduğı bir kimse tarafından verilen ifadelere dayandırılmış ve dengeleyici güvenceler sağlayan bir usul öngörülmemiş ise sanuğın hakları Anayasa'nın 36. maddesindeki güvencelerle bağdaşmayacak ölçüde kısıtlanmış olur (*Orhan Güleryüz*, ř 35).

23. Anayasa Mahkemesi tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanuğın mahkemede hazır edilmemesi geçerli bir nedenin mevcudiyetine dayanmalıdır. İkinci olarak sanuğın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamaduğı tanık tarafından verilen beyanın mahk miyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmaduğı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanuğın beyanının tek veya belirleyici delil olduğuunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kalduğı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün y r t l p yürütülmediği ortaya konulmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Abdurrahim Balur* [2.

B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; *Onur Urbay* [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; *Zekeriya Sevim* [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51). Bu kapsamda hükme ulaşırlarken sorgulanmamış tanığın beyanını destekleyen başka doğrulayıcı delillere dayanması telafi edici güvencelerden biri olarak kabul edilebilir (*Orhan Güleriyüz*, § 39). Sorgulanmayan tanığın beyanının güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla savunma tarafına sağlanabilecek bir diğer telafi edici güvence, sanığa olayın kendi versiyonunu anlatma ve delillerini sunma imkânının tanınmasıdır (*Orhan Güleriyüz*, § 40).

24. Mahkeme, kamu kurum veya kuruluşları zararına dolandırıcılık suçunun işlendiğine ilişkin mahkûmiyet kararında başvurunun duruşmada sorgulanmadığı tanık C.D.nin başvuru aleyhindeki "sınav sorularının FETÖ/PDY'ye mensup kişilerce sınavdan önce kendilerine verildiği" yönündeki beyanına dayanmıştır. Nitekim Mahkeme, başvurunun sınav sorularını hukuka aykırı şekilde temin etmek suretiyle kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçunu işlediğini kabul etmiştir.

25. Mahkeme, tanığın beyanının duruşmada alınmamasının hangi zorlayıcı nedene dayandığı hususunda herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır. Dolayısıyla başvurunun tanık sorgulama imkânından yararlandırılmamasının *gerçekleştirilmesi yükümlülüğü* somut olayda kamu makamları tarafından yerine getirilmemiştir.

26. Tanıkların duruşmada dinlenmemesi hususunda geçerli bir neden gösterilmemesi adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılabilmesi bakımından tek başına yeterli değildir. Bu nedenle tanıkların duruşmada dinlenmemiş ve başvuru tarafından sorgulanmamış olmasının genel olarak yargılamanın hakkaniyetini zedeleyip zedelediği de belirlenmelidir. Bu bağlamda mahkûmiyet hükmünün tek veya belirleyici ölçüde sanığın sorgulama imkânına sahip olmadığı tanıklar tarafından verilen ifadelere dayalı olup olmadığı önem taşımaktadır. Ayrıca hükmün ek veya belirleyici ölçüde sanığın sorgulama imkânına sahip olmadığı bir tanık tarafından verilen ifadeye dayanması durumunda savunma tarafına dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün takip edilip edilmediği, karşı dengeleyici imkânların tanınıp tanınmadığı tespit edilmelidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Onur Urbay*, § 40).

27. Çeşitli telefon görüşmelerinin örgütsel bir niteliği olduğuna ve açılan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olduğuna yönelik bir delil tespit edilemediği, iletişim içeriklerinin bulunmadığı ve iletişimin mahiyetinin de bilinmediği durumlarda, başvurunun diğer birtakım sanıklarla sadece iletişim hâlinde olmasının başvurunun örgütün nihai amacını bildiğini ve terör örgütü hiyerarşisi içinde gerçekleştirilmiş örgütsel faaliyetlerinin varlığını ortaya koyduğu söylenemez (*Mustafa Özerzi* ([GK], B. No: 2016/14597, 31/10/2019, §§ 105,106). Temel hak ve özgürlükler kapsamında kalan birtakım eylemlerin terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyet kararında delil olarak değerlendirilmesini *Metin Birdal* ([GK], B. No: 2014/15440, 22/5/2019, §§ 60-72) kararında inceleyen Anayasa Mahkemesi, ilk derece mahkemelerince başvurunun terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğunu gösteren delillerin birlikte incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda, temel haklar kapsamında kalan her bir delil terör örgütünün amacı, niteliği, bilinirliği, kullandığı şiddetin türü ve yoğunluğu ile somut olayın ilgili diğer şartları dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği açıklanmıştır (*Metin Birdal*, § 72).

28. Somut olayda başvuru; sınavda elde ettiği başarıda kendi performansı dışında başka faktörlerin bulunduğu yönünde kuvvetli şüphe tespit edildiğine dair değerlendirme

raporlarına, aynı sınava giren kişilerle olan HTS irtibatına, aramada ele geçirilen dokümanlara ve tanık C.D.nin beyanına dayanılarak mahkûm edilmiştir. Başvurucu hakkındaki gerekçeli karar incelendiğinde duruşmada dinlenmeyen tanığın başvuru aleyhine verdiği beyanın ve diğer delilin ağırlığı hususunda Mahkemece herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı görülmüştür. Ancak bahsi geçen değerlendirme raporlarında sadece başvurunun sınavdaki başarısının kendi performans dışında başka faktörlere dayalı olduğu yönünde *kuvvetli şüphe* tespit edildiği belirtilmiştir. Bu durum ve diğer delillere ilişkin Anayasa Mahkemesi kararları karşısında duruşmada dinlenmeyen tanığın sınav sorularının ve cevaplarının sınavdan önce başvuru tarafından elde edildiği yönündeki beyanının mahkûmiyet kararına götüren *tek* olmasa da *belirleyici* nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

29. Yargılama sürecinde başvurucuya olayları kendi bakış açısına göre anlatma ve delillerini sunma imkânı tanınmıştır. Ancak Mahkemenin yargı çevresi dışındaki tanığı başvurunun da ona soru sormasına imkân sağlayacak şekilde SEGBİS gibi vasıtalarla neden dinlemediğine ilişkin bir bilgi ve belgeye ulaşamamıştır. Tanığın yazılı beyanları duruşmada okunmuş ise de başvuru, tanığın beyanlarının tespiti sırasında hazır bulunmadığından ses ve görüntü nakli yoluyla da olsa onu sorgulayamamış; tanığın sorulan sorulara verdiği cevaplar hakkında kişisel izlenim edinme fırsatı elde edememiştir. Bu yüzden tanığın gösterdiği reaksiyonlar konusunda Mahkemenin dikkati çekilememiş, tanığın beyanlarının güvenilirliği test edilememiştir. Mahkeme de tanık beyanda bulunurken gösterdiği reaksiyonlarla ilgili izlenim edinmemiştir. Öte yandan hükme ulaşılırken sorgulanmamış tanığın beyanı dışında başka delillere de dayanılmasının beyanları belirleyici ölçüde mahkûmiyete temel alınan tanığı sorgulama imkânı tanınmaması nedeniyle savunma makamının maruz kaldığı sınırlamayı telafi ettiğini söylemek de mümkün gözükmemektedir. Sonuç olarak güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanığın beyanı belirleyici ölçüde hükme esas alınmış olduğu hâlde savunmanın karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin sağlanmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda tanığın duruşmada veya SEGBİS yoluyla dinlenmemesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

İrfan FİDAN bu görüşe katılmamıştır.

31. Başvurucu ayrıca duruşmada hazır bulunarak savunma yapma talebinin Mahkemece değerlendirilmediğini ve SEGBİS aracılığı ile duruşmalara katılmak zorunda bırakıldığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

32. Başvurunun kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre adil yargılanma hakkı kapsamında ileri sürdüğü diğer şikâyeti hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

III. GİDERİM

33. Başvurucu, ihlalin tespit edilmesini ve tazminat ödenmesini talep etmiştir.

34. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerçeklere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

35. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirmek sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

36. Tanık sorgulama hakkı tanığın yargılama evrelerindeki beyanlarının delil değeriyle ilgili bir derecelendirme yapılmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu hak, tanığın duruşmadaki beyanlarına üstünlük tanınması gerektiği yönünde bir güvence içermemektedir. Savunmaya duruşmada tanığı sorgulama fırsatı tanındığı ve tanığın diğer haklarına saygı gösterildiği sürece tanığın yargılama evresindeki beyanlarının hangisine itibar edileceği meselesi karar veren mahkemenin takdirindedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Musa Yılmaz Acar* [1. B.], B. No: 2013/1664, 16/7/2014, § 53).

37. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvurunun uğradığını iddia ettiği maddi zararlar ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE İrfan FİDAN'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

D. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 18. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2018/136, K.2018/406) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/6/2025 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu; beyanları mahkûmiyet kararında belirleyici ölçüde delil olarak kullanılan tanığın duruşmada sorgulanamaması nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Bir ceza yargılamasında sanığın aleyhine olan tanıkları sorguya çekme veya çekirme hakkı vardır. Hakkında gerçekleştirilen ceza yargılaması sürecinde sanığın tanıklara soru yöneltebilmesi, onlarla yüzleşebilmesi ve tanıkların beyanlarının doğruluğunu sınaıma imkânına sahip olması adil bir yargılamanın yapılabilmesi bakımından gereklidir (AZ. M., B. No: 2013/560, 16/4/2015, § 55). Diğer yandan bir mahkûmiyet -tek veya belirleyici ölçüde- sanığın soruşturma veya yargılama aşamasında sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı bir kimse tarafından verilen ifadelere dayandırılmış ve dengeleyici güvenceler sağlayan bir usul öngörülmemiş ise sanığın hakları Anayasa'nın 36. maddesindeki güvencelerle bağdaşmayacak ölçüde kısıtlanmış olur (Orhan Güleriyüz, B. No: 2019/30221, 28/12/2021, § 35).

3. Somut olayda başvuru hakkında yargılama yapan Ankara 18. Ağır Ceza Mahkemesi sahtecilik suçunun unsurlarının olayda gerçekleşmediği gerekçesiyle resmî belgede sahtecilik suçundan beraat kararı vermiştir. Silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezasına, kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçundan ise 3 yıl 1 ay 15 gün hapis ve 70.000 TL adli para cezasına hükmetmiştir. Gerekçeli kararda başvurunun sınav sorularını sınavdan önce temin ettiği yönündeki tanık beyanına ve sınavda elde ettiği başında kendi performansı dışında başka faktörlerin bulunduğu yönünde kuvvetli şüphe tespit edildiğine dair bilirkişi raporuna delil olarak dayanmıştır.

4. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesince başvurunun istinaf talebi kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçu yönünden kesin, silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden ise temyiz yolu açık olmak üzere 26/3/2020 tarihinde esastan reddedilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçu yönünden bireysel başvuru yapılmıştır.

5. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan verilen mahkûmiyet kararı ise Yargıtay 16. Ceza Dairesince 2/2/2021 onanarak kesinleşmiştir. Anılan karara yönelik bireysel başvuru süre yönünden idari ret kararı verilerek kesinleşmiştir.

6. Somut olayda başvuru; sınavda elde ettiği başarıda kendi performansı dışında başka faktörlerin bulunduğu yönünde kuvvetli şüphe tespit edildiğine dair değerlendirme raporlarına, aynı sınava giren kişilerle olan HTS irtibatına, aramada ele geçen dokümanlara ve tanık C.D.nin beyanına dayanılarak mahkûm edilmiştir.

7. Bir yargılamada hangi delilin ağırlığının olduğunu belirleme ve değerlendirme yetkisi ilgili mahkemeye aittir. Anayasa Mahkemesi kural olarak Derece Mahkemelerinin birden çok delile dayanarak karar verdiği durumlarda hangi delilin mahkûmiyet kararının ağırlıklı unsurunu teşkil ettiğini değerlendiremez. Zira bu durum kanun yolu incelemesi niteliğindedir ki bireysel başvuruda kanun yolunda inceleme yapılması gereken hususlarda inceleme yapılamaz. Mahkemece verilen mahkûmiyet kararı incelendiğinde, yalnızca tanık

beyanlarına dayanılmadığı, bunun dışında diğer delillere de dayanılarak karar verildiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki tanığın beyanları da başvurucuya okunmuş ve başvuru somut herhangi bir iddia ileri sürmeksizin tanığın iftira attığını iddia etmiştir.

8. Sonuç olarak başvuru hakkında dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet kararının tek ve belirleyici delili tanık beyanı olmadığı, tanık beyanını da destekleyen sınavda elde edilen başarıda kendi performansı dışında başka faktörlerin bulunduğu yönünde kuvvetli şüphe tespit edildiğine dair değerlendirme raporlarına, aynı sınava giren kişilerle olan HTS irtibatına, aramada ele geçen dokümanlara dayanıldığı anlaşılmaktadır. Görüldüğü üzere başvuru hakkında verilen mahkûmiyet kararının tek bir beyan veya delile dayalı olduğu söylenemez.

9. Bir yargılamada hangi delilc üstünlük verileceği, delilleri takdir ve değerlendirme ile yetkili olan ilk derece mahkemelerine aittir. Anayasa Mahkemesi keyfilik ve bariz takdir hatası dışında delilleri değerlendirme yetkisine haiz değildir. Başvurucunun iddiaları ile mahkemenin gerekçesi dikkate alındığında tanığın duruşmada dinlenmemesinin yargılamanın hakkaniyetini zedelediği de söylenemez.

10. Açıklanan nedenlerle somut olay yönünden, tanık sorgulama hakkının ihlal edilmediği kanaatine vardığımdan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

Üye
İrfan FİDAN